

Botanisk registrering af rørsumpen langs Bagsværd Sø samt Elletrekanten i Bagsværd Søpark og forslag til pleje

Larve af dueurtsværmer i rørsumpen ved Bagsværd Sø

Resume.....	3
1. Baggrund.....	4
2. Metode	4
2.1 Mål for værdi eller sjældenhed	5
3. Naturværdier	5
3.1 Særligt interessante arter	5
3.2 Særlige naturtyper	6
4. Invasive arter/problemarter	6
5. Beskrivelse af naturtyper	6
5.1 Rørsumpen	7
5.2 Bræmmen med høje stauder.....	7
5.3 Elle- og askesumpen	7
6. Anbefalet pleje	8
6.1 Bekæmpelse af invasive arter	8
6.1.1 Gyldenris.....	9
6.1.2 Kæmpe-Bjørneklo	9
6.1.3 Kæmpe-Balsamin.....	10
6.1.4 Kæmpe-Pileurt	10
6.1.5 Rød Hestehov.....	11
6.2 Høslæt	11
6.2.1 Slæt i rørsumpen	11
6.2.2 Slæt i bræmmen med høje stauder	12
6.3 Pleje af elle- og askesump.....	13
7. Referencer	14

Resume

Der er foretaget en botanisk registrering af arealer omkring Bagsværd Sø og af den såkaldte Elletrekant i vestenden af Bagsværd Søpark.

Man kan opdele de undersøgte områder i tre hovednaturtyper:

- den egentlige rørsump i Bagsværd Sø
- en bræmme af høje stauder knyttet til fugtig bund længere inde mod land
- elle- og askemose

Der er fundet følgende interessante arter i det undersøgte område:

Kærmyse, der er sjælden på landsplan

Brudelys og Kærbregne, der er regionalt sjældne

Grøn frø, butsnudet frø og skrubtudse, der er fredede. Butsnudet frø er desuden en såkaldt bilag V-art.

Endelig blev der set den temmelig sjældne Stolthenriks Gåsefod, et levende kulturminde, der er forvildet fra tidligere dyrkning.

Af værdifulde naturtyper blev set:

”Elle- og askeskov ved vandløb, søer og væld” (91E0), en EU-habitatnaturtype, der er prioriteret, dvs. at medlemslandene i EU er forpligtiget til at gøre en særlig indsats for at beskytte den.

De vigtigste trusler mod naturen i området er:

- Invasive/ uønskede arter
- Næringsberigelse

Desuden kan en opstart af pleje eller en justering af den eksisterende pleje give et bedre naturindhold i flere af de besøgte områder.

Botanisk registrering af rørsumpen ved Bagsværd Sø og af Elletrekanten i Bagsværd Søpark

Feltregistreringerne blev udført d. 5. august, d. 9. august og d. 9. september 2010 af Camilla Brok, Biomedia samt Lene Madsen, Peter Ibsen og Lisette xx, alle Gladsaxe Kommune.

Rapport af: Camilla Brok, Biomedia for Gladsaxe Kommune

1. Baggrund

Denne rapport og de feltundersøgelser, der ligger til grund for rapporten, er lavet for Gladsaxe Kommune, der har ønsket et overblik over naturindholdet i rørsumpen ved Bagsværd Sø samt i Elletrekanten i Bagsværd Søpark. Et sådant overblik kan give kommunen et bedre beslutningsgrundlag i forbindelse med dispensationsansøgninger til slæt/rydning i rørsumpen og kan desuden give kommunen kendskab til evt. strækninger langs søen, hvor det er oplagt at lave naturpleje. Desuden har kommunen ønsket oplysninger om naturtilstanden i ”Elletrekanten” i Bagsværd Søpark, hvor kommunen i 2007 har foretaget rydning af træer og buske, navnlig Pil.

2. Metode

Søen er undersøgt efter DMU’s metode til besigtigelse af beskyttede naturområder (§3). Der er anvendt feltskemaer i version 1.04 (jan 10) og der er fulgt den tekniske anvisning version 1.04, Juni 2010.

De undersøgte arealer er inddelt i forekomster med relativt homogen vegetation. For hver af disse forekomster er der lavet en udvidet registrering ifølge DMU’s metode, dvs. der er lavet en såkaldt 5-metercirkel/dokumentationcirkel i hvert område. Cirkelns beliggenhed er fastsat med GPS. Desuden er der registreret en række strukturelle indikatorer som f.eks. vegetationshøjde og hydrologiske forhold. Endelig er der lavet en artsliste fra dokumentationscirklen og en supplerende artsliste uden for cirklen.

Der er kun registreret karplanter systematisk. Øvrige organismegrupper, f.eks. padder, er registreret, når man er ”faldet over dem” i forbindelse med det øvrige feltarbejde.

For hver lokalitet er der taget 1-5 fotos.

Langs Bagsværd Sø blev der undersøgt den egentlige rørsump ude i selve søen samt bræmmen af fugtigbundskrævende høje stauder længere inde mod land samt en mindre skovbevokset strækning med ellesump langs søen (lokalitet BSø_2010_007). Rørsumpen blev registreret på moseskemaer, selv om den i §3-forstand er en del af søen. Dette skyldes, at moseskemaerne er designet til at man forholder sig til en afgrænset forekomst, hvorimod sø-skemaet kræver, at man forholder sig til hele søen, hvilket ikke var formålet med undersøgelsen. Da planterne i rørsumpen i høj grad også er arter, der forekommer i mose, virker det rimeligt at benytte moseskemaer til registreringen. Udover bredderne langs Bagsværd Sø, blev der også registreret i den såkaldte Elletrekant i vestenden af Bagsværd Søpark

Der er kun medtaget egentlige vandplanter i undersøgelsen i de tilfælde hvor de har vokset direkte i rørsumpen. Der er således ikke lavet undersøgelser af udbredelsen af vandplanter i søen.

I østenden mod ellesumpen ved Radiomarken er der kun medtaget de lysåbne dele af bredvegetationen mod søen, da det ellers var svært at afgrænse bredzonen mod den bagvedliggende ellesump. I den vestlige del af søen (vest for Bagsværd Søpark) blev der kun registreret i den egentlige rørsump, men bræmmen med høje stauder lignede til forveksling den der blev registreret langs de øvrige dele af søen.

Feltregistreringerne er afleveret til Gladsaxe Kommune som originale udfyldte feltskemaer (papir), samt en CD med datasikrede skemaer. På CD'en er også denne rapport og fotos taget ude på lokaliteterne. Gladsaxe Kommune vil senere indtaste feltregistreringerne på Danmarks Miljøportal/Naturdata.dk

2.1 Mål for værdi eller sjældenhed

Der er søgt gennem de botaniske registreringer for at finde de værdifulde og sjældne arter og naturtyper langs Bagsværd Sø og i Elletrekanten. Her forklares lidt om, hvilke mål for værdi og sjældenhed, der er brugt.

Atlas Flora Danica

Atlas Flora Danica er et nationalt kortlægningsprojekt over Danmarks vilde planter. I projektet er der to kategorier for sjældenhed: arter, der er sjældne på landsplan kaldes A-arter, og arter der er sjældne i visse dele af landet (regionalt sjældne) kaldes B-arter.

Andre mål for sjældenhed eller værdi

Derudover er floraregistreringerne gennemset for:

Fredede arter

Arter på Habitatdirektivets bilag II, IV eller V

Habitatnaturtyper

Arter, der er opført som karakteristiske eller typiske for habitatnaturtypen

3. Naturværdier

3.1 Særligt interessante arter

Der blev fundet følgende særligt interessante arter i undersøgelserne:

A-arter: Kærmysse (i BSø_2010_006)

B-arter: Brudelys (BSø_2010_007, BSø_2010_001) og Kærbregne (i BS_2010_001 (Elletrekanten), BSø_2010_003 og BSø_2010_006)

Fredede arter: grøn frø og butsnudet frø (i BSø_2010_004). Brun frø (butsnudet eller spidssnudet frø) (i BSø_2010_003). Skrubbudse (i BSø_2010_007)

Bilag V-arter: butsnudet frø (i BSø_2010_004 og evt. i BSø_2010_003, se nedenfor)
Bilag IV-arter: evt. spidssnudet frø (i BSø_2010_003), men ikke bestemt med sikkerhed.
Endelig blev der set den temmelig sjældne Stolthenriks Gåsefod, et levende kulturminde, der er forvildet fra tidligere dyrkning (på BSø_2010_001).

3.2 Særlige naturtyper

Der blev set den særlige naturtype ”Elle- og askeskov ved vandløb, søer og væld” som er en EU-habitatnaturtype med koden 91E0. Naturtypen er prioriteret, dvs. at medlemslandene i EU er forpligtet til at gøre en særlig indsats for at beskytte den. Naturtypen blev set i Elletrekanten (BS_2010_001) samt på en mindre strækning af søbredden (BSø_2010_007).

4. Invasive arter/problemarter

Bagsværd Sø ligger bynært, og derfor er der stor risiko for, at invasive havearter eller såkaldt landskabsukrudt spreder sig fra de omkringliggende villahaver til de grønne arealer omkring søen og skader naturen her. Langs søen blev der set følgende arter, der optræder på Skov- og Naturstyrelsens liste over invasive arter (se <http://www.skovognatur.dk/DyrOgPlanter/invasivearter/Arter/Plantearter/Plantearter.htm>):

Sildig Gyldenris
Canadisk Gyldenris
Kæmpe-Bjørneklo
Kæmpe-Balsamin
Kæmpe-Pileurt
Rød Hestehov

Skov- og Naturstyrelsen fører også en såkaldt observationsliste over potentielle invasive arter (se <http://www.skovognatur.dk/DyrOgPlanter/invasivearter/Arter/NyeArter/Observationslisten.htm>). Fra denne liste blev der set:

Skvalderkål
Hvid Kornel
Almindelig Snebær (blev set plantet i Bagsværd Søpark, men er ikke registreret på skemaerne)

Læs mere om bekæmpelse af invasive arter i afsnittet ”6.1 Bekæmpelse af invasive arter”

5. Beskrivelse af naturtyper

De undersøgte lokaliteter kan deles op i tre hovedtyper:

- den egentlige rørsump, der står i vandet ude i Bagsværd Sø
- bredzonen længere inde mod land, der består af et bælte af høje stauder, der er knyttet til fugtig bund

- elle- og askesump i Elletrekanten og langs en mindre strækning af Bagsværd Sø

Nedenfor beskrives de tre naturtyper i hovedtræk, og særligt for elle- og askesump gennemgås de karakteristiske arter for EU-habitatnaturtypen 91E0, som er fundet i undersøgelsen.

5.1 Rørsumpen

Bagsværd Sø er relativt næringsrig, og rørsumpen langs søen bærer præg af dette. Den er domineret af nogle få højt voksende og næringskrævende arter. Meget lange strækninger er domineret af Tagrør længst inde mod bredden og Smalbladet Dunhammer lidt længere ude i søen. Disse to arter er altdominerende i rørsumpen. Af andre egentlige rørskovsarter blev set Sø-Kogleaks og Grenet Pindsvineknop, men disse er dog ikke nær så hyppige som de førnævnte. Som noget overraskende er Kalmus meget almindelig i rørsumpen, og visse steder er den ligefrem dominerende i større partier. Kalmus er ikke en oprindelig dansk art, men stammer fra Sydkina (Himalaya). Den har potentiale til at opføre sig invasivt langs Bagsværd Sø.

I mellem disse bestanddannende og hyppige arter blev der fundet et mindre antal andre arter knyttet til fugtig/vanddækket bund og få egentlige vandplanter, bl.a. Aks-Tusindblad og Svømmende Vandaks.

5.2 Bræmmen med høje stauder

Længere inde mod land end den egentlige rørsump, er der langs det meste af Bagsværd Sø en bræmme af høje stauder knyttet til fugtig bund. Bræmmen er domineret af få højt voksende og næringskrævende arter. Der er dog også et indslag af mere værdifulde arter som Kærbregne, Brudelys og Kærmyse samt *-arterne: Krybende Baldrian, Gul Iris, Kær-Galtetand, Dusk-Fredløs, Skov-Angelik og Eng-Forglemmigej (*-arter ifølge DMU, dvs. arter, der er moderat følsomme overfor en negativ påvirkning af naturtypen).

5.3 Elle- og askesumpen

”Elle- og askeskov ved vandløb, søer og væld” er en EU-habitatnaturtype med koden 91E0. Naturtypen er prioriteret, dvs. at medlemslandene i EU er forpligtiget til at gøre en særlig indsats for at beskytte den.

I undersøgelsen blev set ”Elle- og askeskov ved vandløb, søer og væld” i Elletrekanten (BS_2010_001) og langs en mindre strækning af Bagsværd Sø (BSø_2010_007). For at kriterierne for naturtypen er opfyldt kræves det, at der er vandbevægelse, hvilket ikke er undersøgt, men de biologiske kriterier for naturtypen er til stede.

Undtaget fra 91E0 er netop naturtyper med manglende vandbevægelse og mere sur jordbund. Disse naturtyper kan ses som en overgang mellem 91E0 og de skovbevoksede tørvemoser.

Mht. vandbevægelse er Elletrekanten ”spærret inde” bag stien om Bagsværd Sø, men har oprindeligt ligget ud til søen med deraf følgende vandbevægelse. Det kan heller ikke udelukkes at der stadig sker udveksling med vand til søen, og der tilføres uden tvivl stadig vand i sydvestenden (overløb). Artsindholdet er meget typisk for 91E0 og rummer kun få indslag af arter fra lokaliteter med manglende vandbevægelse og med mere næringsfattigt og surt miljø, nemlig Tørst og Kærbegne. BSø_2010_007 ligger direkte ud til Bagsværd Sø.

De naturtypekarakteristiske arter (i flg. DMU’s Teknisk anvisning til kortlægning af terrestriske naturtyper, appendiks 4b) for hver af de to lokaliteter ses nedenfor.

Elletrekanten

Naturtypekarakteristiske arter for 91E0, registreret i 2010: Rød-El, Ask, Dun-Birk, Kær-Star (dominerende), Kål-Tidsel, Ager-Padderok, Almindelig Mjødurt, Sværtevæld og Stor Nælde.

Desuden blev set Almindelig Fredløs, Almindelig Hæg, Grå-Pil, Kvalkved, Hjortetrøst og Kær-Tidsel, som findes i veludviklede tilfælde af naturtypen.

Herudover blev i 2009 registreret de naturtypekarakteristiske arter: Akselblomstret Star og Vandkarse

BSø_2010_007

Naturtypekarakteristiske arter for 91E0: Rød-El, Ask, Dun-Birk, Angelik, Skov-Elm, Kær-Star, Akselblomstret Star, Kål-Tidsel, Ager-Padderok, Almindelig Mjødurt, Eng-Nellikerod, Sværtevæld, Skov-Skræppe og Stor Nælde.

Desuden blev set Almindelig Fredløs, Hjortetrøst og Kvalkved som findes i veludviklede tilfælde af naturtypen.

6. Anbefalet pleje

6.1 Bekæmpelse af invasive arter

Hyppige bekæmpelsesmetoder for invasive plantearter er: slåning, opgravning, græsning eller sprøjtning (pesticider). Da græsning ikke er muligt ved Bagsværd Sø, og da sprøjtning ikke er tilladt på offentlige arealer, gennemgås disse bekæmpelsesmetoder ikke i det følgende.

En lang række af de observerede invasive arter tåler ikke intensiv slåning. Da de grønne arealer langs søen i stort omfang slås som græsplæne er det derfor oplagt at inddrage de mest inficerede arealer i plænearealet i en årrække, indtil de invasive arter er væk. Dette gælder især for store bestande af:

Rød Hestehov
Sildig og Canadisk Gyldenris
Kæmpe-Pileurt

Især for Kæmpe-Pileurt er denne metode anbefalelsesværdig, da virkelig intensiv slåning er en af de eneste metoder til at komme planten til livs. For Kæmpe-Pileurt skal man dog indlede med en 1. gangsbekæmpelse, hvor planten skæres ned for at muliggøre slåning. **Det er meget vigtigt at afskærne skud fjernes og brændes**, da der ellers er stor risiko for at man spreder problemet, se mere nedenfor under ”Kæmpe-Pileurt”. Det er også vigtigt at **hele** arealet med Kæmpe-Pileurt inddrages i slåningen, så planten ikke får lejlighed til at sende skud udenfor det slåede område.

Bemærk at slåning ofte er en meget dårlig bekæmpelsesmetode for Kæmpe-Bjørneklo, da man forlænger plantens levetid betragteligt. Man kan på den måde risikere at skulle bekæmpe den samme plante i måske 10 år eller længere, hvor planten normalt kun er 2-årig. Hvis man ikke slår overordentlig hyppigt risikerer man også, at planten sætter frø helt nede ved jorden, og kørsel med slåmaskiner i området vil derefter være med til at sprede frøene over et større område. **Den oplagte strategi langs Bagsværd Sø er at tage en spade og gå en tur rundt om søen og grave planten op/rodstikke i det tidlige forår**, lige når den er kommet frem. Der er meget få planter i Gladsaxe Kommunes del af Bagsværd Sø, og der er sandsynligvis kun tale om en mands arbejde en-to dage om året i et par år fremover for at komme problemet helt til livs. Det er altså meget få ressourcer der skal til for at lave en langt mere effektiv indsats mod Bjørneklo. Se mere om bekæmpelsesmetoder for Kæmpe-Bjørneklo nedenfor.

Rød Hestehov forekommer kun et i et enkelt afgrænset område langs søen, hvor den til gengæld er fuldstændig dominerende. Det er oplagt at slå dette område som plæne i en årrække indtil arten er væk, især for at undgå at arten spreder sig til andre dele af søen og dermed kommer til at udgøre et stort problem for naturen omkring søen.

6.1.1 Gyldenris

Skov og Naturstyrelsen anbefaler to metoder til slæt af Sildig og Canadisk Gyldenris. Den ene metode indebærer én årlig slåning som for at være effektiv bør ske inden udgangen af juni, helst omkring Sankt Hans (23.juni). Den anden metode er slåning to gange årligt, i maj og august, gennem en årrække. Denne metode kan anvendes ved mindre bestande, hvor maskiner ikke kan komme frem, eller hvor der er naturværdier, der skal beskyttes. Det er vigtigt at vide, at **slåning i oktober fremmer de invasive arter af Gyldenris**.

Gyldenris vil ganske givet forsvinde, hvis meget inficerede arealer i en årrække slås som græsplæne. Dette vil sandsynligvis være den mindst arbejdskrævende metode ved større sammenhængende bestande ved Bagsværd Sø, da store dele af de grønne arealer ved søen i forvejen slås som plæne.

6.1.2 Kæmpe-Bjørneklo

Bemærk: bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo kræver, at sikkerheden og de personlige værnemidler er i orden, da saften fra Kæmpe-Bjørneklo kan give alvorlige skader på huden. Læs mere på f.eks.

Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside:

<http://www.skovognatur.dk/DyrOgPlanter/invasivearter/Borger/Bekaempelse/BekaempelseBjoerne.klo.htm>.

Af grønne metoder kan Kæmpe-Bjørneklo bekæmpes med rodstikning, skærmmkapning og slåning. **Bemærk at slåning ofte er en meget dårlig bekæmpelsesmetode for Kæmpe-Bjørneklo**, da man forlænger plantens levetid betragteligt. Man kan på den måde risikere at skulle bekæmpe den samme plante i måske 10 år eller længere, hvor planten normalt kun er 2-årig. Hvis man ikke slår overordentlig hyppigt risikerer man også, at planten sætter frø helt nede ved jorden, og kørsel med slåmaskiner i området vil derefter være med til at sprede frøene over et større område. Skærmmkapning er en særdeles effektiv bekæmpelsesmetode, hvis den udføres korrekt. Her udnytter man, at Kæmpe-Bjørneklo som regel er 2-årig, og vil dø når den har sat frø. Skærmmkapning er velegnet i store bestande, hvor man udnytter at de store planter udskygger de små nyspirede planter. Skærmmkapning udføres ved, at kappe skærmen lige når planten er afblomstret og de små grønne frø et sat. Efter ca. 2-3 uger gentages behandlingen, da mange planter sender ”panikskud” efter 1. behandling. Timing er essentiel ved skærmmkapning. Kommer man for tidligt, vil planten ikke ”opfatte”, at den har sat frø, og chancen for at den dør efter behandlingen er derfor mindre. Kommer man for sent, har planten udviklet spiredygtige frø, og arbejdet er spildt, eller man må tage de afskårne skærme med i tætte sække og brænde dem, hvilket besværliggør arbejdet betragteligt. De bestande, der blev set ved Bagsværd Sø var dog ikke ret store og **den oplagte strategi langs Bagsværd Sø er at tage en spade og gå en tur rundt om søen og grave planten op/rodstikke den i det tidlige forår**, lige når den er kommet frem. Der er meget få planter i Gladsaxe Kommunes del af Bagsværd Sø, og der er sandsynligvis kun tale om en mands arbejde en-to dage om året i et par år fremover for at komme problemet helt til livs. Det er altså meget få ressourcer der skal til for at lave en langt mere effektiv indsats mod Bjørneklo.

6.1.3 Kæmpe-Balsamin

For Kæmpe-Balsamin foreslår Skov- og Naturstyrelsen følgende metoder, der kan anvendes ved Bagsværd sø: opgravning, oprykning og slåning.

Planterne kan rykkes/graves op, men det er vigtigt at gøre det på det rigtige tidspunkt. Er man for tidligt ude kan eventuelle rester, der ikke er kommet med op regenerere. Er man for sent ude, kan de frø, der har nået at blive dannet, spire. Det rigtige tidspunkt for bekæmpelse er lige når de første blomster dukker op, hvilket typisk er i slutningen af juli. Da planten har en meget stor regenerationsevne er det meget vigtigt at få alle plantedele fjernet og brændt for at undgå at sprede problemet. Bekæmpelsen skal fortsætte indtil der ikke dukker flere planter op, dvs. mindst 2-3 år.

Det er også muligt at slå planten, og også her er timingen vigtig. Planten er i stand til at regenerere fra de afslåede stængler, og altså danne nye blomster, og derfor bør slåning foretages hyppigt. Hvor hyppigt slåning bør foretages for at være effektiv, er der dog ingen oplysninger om.

6.1.4 Kæmpe-Pileurt

Både Japan-Pileurt og Kæmpe-Pileurt kan bekæmpes ved slåning. Kæmpe-Pileurt er dog meget mere følsom overfor slåning end Japan-Pileurt. Skov- og Naturstyrelsen anfører, at Kæmpe-Pileurt kan udryddes på få år, hvis den slås med 3-4 ugers mellemrum gennem hele sommeren. Det afslåede materiale skal fjernes og brændes, så det ikke kan etablere sig igen og danne nye planter

eller sprede sig til nye områder. Større bestandens evne til at brede sig ved hjælp af rodudløbere, kan svækkes ved årlige slåninger af de yderste skud.

Kæmpe-Pileurt vil ganske givet blive svækket eller forsvinde, hvis bestande af arten slås som græsplæne i en årrække. Dette vil sandsynligvis være den mindst arbejdskrævende bekæmpelsesmetode ved Bagsværd Sø, da store dele af de grønne arealer ved søen i forvejen slås som plæne. Hvis man beslutter sig for denne metode skal man dog indlede med en 1. gangsbekæmpelse, hvor planten skæres ned for at muliggøre slåning. **Det er meget vigtigt at afskærne skud fjernes og brændes**, da der ellers er stor risiko for at man spreder problemet. Det er også vigtigt at **hele** arealet med Kæmpe-Pileurt inddrages i slåningen, så planten ikke får lejlighed til at sende skud udenfor det slåede område.

6.1.5 Rød Hestehov

Skov og Naturstyrelsen anbefaler, at Rød Hestehov bekæmpes ved omhyggelig slåning 3-4 gange i det tidlige forår i en årrække indtil planterne er forsvundet (ca. 3-4 år).

Rød Hestehov vil ganske givet forsvinde, hvis bestande af arten slås som græsplæne i en årrække. Dette vil sandsynligvis være den mindst arbejdskrævende bekæmpelsesmetode ved Bagsværd Sø, da store dele af de grønne arealer ved søen i forvejen slås som plæne.

Rød Hestehov forekommer kun et i et enkelt afgrænset område langs søen, hvor den til gengæld er fuldstændig dominerende. Det er oplagt at slå dette område som plæne i en årrække indtil arten er væk, især for at undgå at arten spreder sig til andre dele af søen og dermed kommer til at udgøre et stort problem for naturen omkring søen.

6.2 Høslæt

Rørsumpen og bræmmen af høje stauder omkring Bagsværd Sø ligger i stort omfang urørt hen. Dette betyder, at bræmmen kan bruges som skjulested for dyrelivet, men det betyder også, at artsindholdet mht. planter er relativt beskedent og at vegetationen er domineret af få næringskrævende og højt voksende arter. Denne tendens forstærkes af, at søen er relativt næringsrig. På sigt vil søbredden også gro til med buske og træer, og udsigten vil forsvinde, hvis man vælger at lade bredzonen ligge helt urørt i en længere årrække.

6.2.1 Slæt i rørsumpen

Man kan evt. foretage slæt/rørskær i den egentlige rørsump (den del, der står i vand) på udvalgte steder. Det er næppe realistisk at slå hele rørsumpen langs Bagsværd Sø, og det er heller ikke ønskeligt ud fra et naturmæssigt synspunkt, da rørsumpen fungerer som levested for en lang række dyr. Foretages slæt på udvalgte strækninger kan det dog være med til at give et mere varieret plante- og dyreliv, da få højt voksende arter på nuværende tidspunkt dominerer stort set hele bredden langs Bagsværd Sø. For at få det bedste naturmæssige udbytte bør et evt. slæt/rørskær foretages hvor brinkens hældning er flad. Her vil lavtvoksende arter have mulighed for at etablere sig, og det vil være til størst gavn for plante- og dyreliv. Man skal dog være opmærksom på, at der er et stort slid

fra publikum på alle de nuværende strækninger, hvor rørsumpen slås, og de er alle uden nævneværdig vegetation. Der er risiko for, at evt. bredstrækninger med rørskår/slæt blot bliver helt uden vegetation og med stort slid og megen forstyrrelse fra publikum. Den manglende vegetation på de nuværende ryddede steder kan dog også skyldes, at brinken er ret stejl de fleste steder, og vandet er for dybt til, at de lavtvoksende arter trives.

6.2.2 Slæt i bræmmen med høje stauder

Ønsker man en bræmme med et mere varieret planteliv, kan man udvælge nogle strækninger, hvor man udfører et årligt høslæt omkring Sankt Hans. Det er dog vigtigt at udføre dette slæt korrekt, hvis det skal have en gavnlig effekt på naturen. De store maskiner, der kører rundt på de deciderede græsplæner nær søen, er ikke velegnede til et sådant arbejde. Flere steder kunne man se, at disse maskiner havde kørt jordbunden op og efterladt blottet jord. I disse kørespor trivedes Skvalderkålen, som er en særdeles uønsket art i naturområder. Skvalderkål kan normalt ikke tåle slåning, men trives med forstyrrelse og altså også i den opkørte jordbund. Denne effekt vil blive forstærket, hvis maskinerne kører endnu tættere på søen, hvor jorden er blød.

Flere steder sås også, at der var foretaget slæt af en høj vegetation, sandsynligvis med et knusende redskab som slagleklipper. Det afklippede materiale var efterladt i tykke måtter. Dette favoriserer få uønskede arter som Stor Nælde, Vild Kørvel, da de er næringselskende og har en vækst der er kraftigt nok til at de kan skyde op gennem de tætte måtter af afklippet materiale.

Hvis slæt skal have en naturmæssigt gavnlig effekt skal det udføres korrekt. På våd bund er det mest optimale tidspunkt omkring Sankt Hans. Slættet udføres med et skærende redskab, dvs. fingerklipper, skivehøster eller en le. Udføres slættet med maskine skal det være én der er egnet til at køre på blød bund. Høet lades ligge op til 1-2 uger så smådyr kan nå at kravle væk, og således at det tørrer og derfor kommer til at veje betydeligt mindre, og dermed bliver nemmere at få væk. Efter tørring fjernes høet fra naturområdet. Dette er også med til at fjerne næring fra området, og vil med tiden give de mindre næringskrævende arter bedre vilkår. De første år, eller så længe der kun er tale om få, grove arter, bør fokus ligge på at fjerne mest muligt biomasse lettest muligt, fx ved slæt 2 eller 3 gange henover sommeren med efterfølgende fjernelse af det afklippede.

Flere steder langs Bagsværd Sø er bredderne for stejle til at slæt kan foretages med maskine. Slæt med le er næppe realistisk at udføre rundt om hele søen på én gang, og det er heller ikke ønskeligt, da man så vil fjerne alle skjulesteder for dyrene på én gang. Ønsker man at udføre slæt rundt om dele af søen kan man anlægge forskellige strategier:

Man kan sætte som mål, at man hvert år slår et nyt stykke, således at hele kommunens bredstrækning bliver slået én gang over f.eks. en 5-årig periode. På den måde vil man kunne bibeholde udsigten og undgå at bredden gror til med træer og buske, men det vil næppe have den store effekt på naturindholdet. Gladsaxe Kommunes bredstrækning langs Bagsværd Sø er ca. 4,5 km lang, men det er ikke alle steder, at slæt vil være aktuelt (f.eks. de skovbevoksede strækninger).

Et andet mål kan være at udvælge nogle områder med potentiale for et godt naturindhold, og så koncentrere indsatsen her, således at disse områder slås én gang årligt efter den beskrevne metode. Dette vil ikke bevare udsigten langs hele søen, men vil have en meget gavnlig effekt på naturen i de udvalgte områder. Hvis kommunen overvejer dette, kan det især anbefales at lave slæt på lokaliteten

BSø_2010_003 (bredt tilgroet engstykke, helt domineret af tagrør ud for ellesumpen ved Radiomarken), hvor der er stort potentiale for at forbedre naturkvaliteten, og hvor slæt vil være relativt let at gå til, da jordbunden er forholdsvis tør og jævn. Fortsættes slættet i en årrække vil man sandsynligvis kunne etablere artsrige høslætenge, der også vil kunne tiltrække andre fugle, sommerfugle og insekter end dem der lever i rørskoven samt skabe lysåbne solpladser til padder, snoge m.v. Samtidig vil man få bekæmpet de invasive arter på lokaliteten. Ønsker man borgerinddragelse, kan man forsøge at få et høslætsslag i gang f.eks. i samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening, der i disse år gør en indsats for at få almindelige borgere til at engagere sig i naturpleje. (se mere på www.dn.dk/Default.aspx?ID=20621).

6.3 Pleje af elle- og askesump

Denne naturtype blev fundet 2 steder langs Bagsværd Sø i Gladsaxe Kommune, nemlig på lokaliteterne BS_2010_001 (Elletrekanten) og BSø_2010_007.

I Elletrekanten har kommunen udført rydning af bl.a. Pil i 2007 for at leve op til en fredning for området. Fremadrettet bør man overveje, om man skal lade nogle Rød-El og Ask vokse op, så de på sigt kan tage over når de nuværende store træer dør, da der ikke er nogen træer i mellemstørrelse. Der blev set en del opvækst af i hvert fald Ask, så potentialet er der. Kronedækket er ret tyndt, her bør man maks. tynde så der er 50% kronedække, da skovklimaet ellers forstyrres og man fremmer rørsump (Tagrør) og pilekrat unødigt. De naturtypekarakteristiske arter (også insekter, svampe o.a.) er desuden afhængige af et intakt skovklima for at trives. Fældede træer som el og pil er også tilbøjelige til at skyde igen, og da de nye skud kommer i lav højde risikerer man at der vil være meget vedligeholdelse mht. udsigt. Dette vil forhindres, hvis der er et forholdsvis tæt kronedække af højstammede træer, hvor man kan se mellem stammerne. Man bør også overveje, hvor meget, og hvilke træarter man skal rydde fremover, da en varieret træsammensætning er en positiv ting for naturtypen og flere af de naturtypekarakteristiske arter, der blev fundet, netop er træer og buske. En art, det dog er vigtigt at rydde, er den uønskede haveart Hvid Kornel, som er ved at få en større bestand i området. Der bør laves en langsigtet forstlig driftsplan for området, hvor man også tager hensyn til naturtypen 91E0 og vejer dette mod evt. andre interesser i området.

Både i Elletrekanten og BSø_2010_007 virkede jordbunden sine steder tør, og man kan overveje om det er muligt og ønskeligt at hæve vandstanden i områderne.

I Elletrekanten er et andet problem er tilsyneladende kloakoverløb i områdets sydvestlige ende ud mod Bagsværdvej. Ved besigtigelsen blev der set gråt og grumset vand nær en brønd i denne del af området, tilsyneladende fra et overløb med urensset vand. Denne næringstilførsel er skadelig for området, og bør ud fra naturmæssige hensyn stoppes. Hvis der er tale om decideret spildevand, er det heller ikke hygiejnisk at have overløb lige ved siden af en tæt befærdet sti, hvor folk går tur med hunde og børn.

Både gamle stammer, der bliver liggende og rådner, samt døde og udgåede træer og træer med spættehuller og andet, er positivt i elle- og askesump og giver levesteder for bl.a. insekter og svampe. Man kan derfor overveje, at lade gamle udgåede træer blive stående og lade faldne stammer blive liggende. Dette er mest realistisk i Elletrekanten, da BSø_2010_007 ligger langs en befærdet sti.

7. Referencer

Jesper Fredshavn, Bettina Nygaard og Rasmus Ejrnæs (2010) Teknisk anvisning til besigtigelse af naturarealer omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3 mv., Version 1.04, Juni 2010. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.

Jesper Fredshavn, Rasmus Ejrnæs og Bettina Nygaard (2010) TA-N3: Teknisk anvisning til kortlægning af terrestriske naturtyper Version 1.03, 01/06-2010, Appendiks 4b: "Beskrivelse af danske naturtyper omfattet af habitatdirektivet (NATURA 2000 typer). ver. 1.03 Appendiks 4b, 7. maj 2010". Fagdatacenter for Biodiversitet og Terrestrisk Natur, DMU, Aarhus Universitet.

Om høslætlaug se: www.dn.dk

Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside: www.skovognatur.dk, bl.a.:

Generelt om invasive plantearter:

<http://www.skovognatur.dk/DyrOgPlanter/invasivearter/Arter/Plantearter/Plantearter.htm>

Om Kæmpe-Bjørneklo:

http://www.skovognatur.dk/DyrOgPlanter/invasivearter/Borger/Bekaempelse/BekaempelseBjoerne_klo.htm

Om Gyldenris:

<http://www.skovognatur.dk/DyrOgPlanter/invasivearter/Borger/Bekaempelse/BekaempelseGyldenris.htm>

Om Kæmpe-Pileurt:

http://www.skovognatur.dk/DyrOgPlanter/invasivearter/Borger/Bekaempelse/BekaempelseKaempe_Pileurt.htm

Om Rød Hestehov:

<http://www.skovognatur.dk/DyrOgPlanter/invasivearter/Borger/Bekaempelse/BekaempelseRoedHestehov.htm>

Om Kæmpe-Balsamin:

http://www.skovognatur.dk/DyrOgPlanter/invasivearter/Borger/Bekaempelse/BekaempelseKaempe_Balsamin.htm